

БЕКІТЕМІН

Қарағанды облысының

Қазғұтынуодағы

д.э.н., профессор

Е.Б.Аймағамбетов

2025 ж.

**Әлеуметтанушылық зерттеудің эмпирикалық-талдамалық есебі:
««6B04110 Мемлекет және бизнесті басқару» білім беру бағдарламасы
студенттерінің білім беру қызметтерінің сапасына қанағаттануы»**

Қазіргі заманғы білім беру мемлекеттік процестерді басқару үшін жоғары білікті кадрлар даярлауда негізгі рөл атқарады. Жылдам әлеуметтік, экономикалық және саяси өзгерістер жағдайында білім беру бағдарламаларын, әсіресе мемлекеттік басқару саласында жетілдіру қажеттілігі өсуде. Осы саладағы білім беру қызметтерінің сапасы болашақ басқарушылардың тиімділігін, олардың уақыт талабына бейімделу және мемлекеттің даму стратегиясын әзірлеу қабілетін айқындайды.

Бұл зерттеу «Мемлекетті басқару» бағдарламасы бойынша білім беру қызметтерінің сапасын зерделеуге бағытталған. Зерттеу шеңберінде студенттердің пікірлері қаралып, бағдарламаның күшті және әлсіз тұстары анықталды, сондай-ақ оны жетілдіру жолдары ұсынылды.

Зерттеудің әдіснамалық негізі сандық және сапалық деректер негізінде білім беру қызметтерінің деңгейін, білім алушылардың қанағаттанушылығын және бағдарламаның қазіргі заманғы талаптарға сәйкестігін объективті бағалауға мүмкіндік беретін эмпирикалық-талдамалық тәсілді қамтиды. Зерттеу барысында жетекші ЖОО-ның білім беру бағдарламаларын сауалнама, сұхбат және контент-талдау әдістері қолданылды.

Зерттеу нәтижелері білім беру мекемелері үшін де, мемлекеттік басқару саласындағы мамандардың біліктілігін арттыруға мүдделі мемлекеттік құрылымдар үшін де құндылық болып табылады.

КарУК студенттерінің қанағаттанушылық көрсеткіштерін талдау 2005 жылдан бастап жүргізіледі, бұл ретте зерттеу құралдары үнемі жаңартылып, толықтырылып, жетілдіріліп отырады. Стратегиялық даму департаментінің жоспары шеңберінде оқыту жүйесін жақсарту мақсатында «Мемлекет пен бизнесті басқару» 6B04110 білім беру бағдарламасы студенттерінің көрсетілетін білім беру қызметтерінің сапасына қанағаттанушылығын бағалауға бағытталған әлеуметтік сауалнама жүргізілді.

Зерттеу объектісі - күндізгі оқытудың 1,2 курс студенттері.

Зерттеудің мақсаты - Студенттердің көрсетілетін білім беру қызметтерінің сапасына қанағаттану деңгейін анықтау.

Зерттеу міндеттері:

1) Университет ұсынатын білім беру қызметтерінің сапасы туралы студенттердің пікірін бағалау.

2) Студенттердің университеттің материалдық-техникалық базасына қанағаттану деңгейін айқындау.

3) ЖОО-ның профессорлық-оқытушылық құрамының оқыту сапасына студенттердің қанағаттану дәрежесін бағалау.

4) Студенттердің оқу қызметінде туындайтын қиындықтар мен проблемалардың себептерін анықтау.

5) Университет ұсынатын білім беру қызметтерінің мазмұнына студенттердің қажеттілігін айқындау.

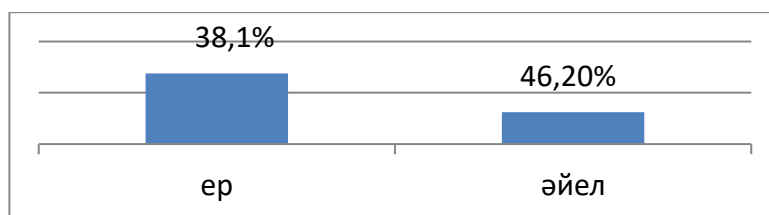
Зерттеу әдісі - жеке сауалнама.

Ақпаратты өңдеу әдісі - SPSS қолданбалы бағдарламалар пакеті.

Іріктеу әдісі: Респонденттерді іріктеу ұялы (кластерлік) іріктеу әдісімен жүзеге асырылды. Зерттеуге қатысқан «Мемлекет пен бизнесті басқару» 6B04110 білім беру бағдарламасы студенттерінің саны 13 адамды құрады, бұл 100% -ды құрайды.

Алынған мәліметтерге сәйкес, сұралғандардың 100% -ы бірінші курс студенттері болып табылады. Бұл осы КБ бойынша шығарылымның әлі болмағанына негізделген.

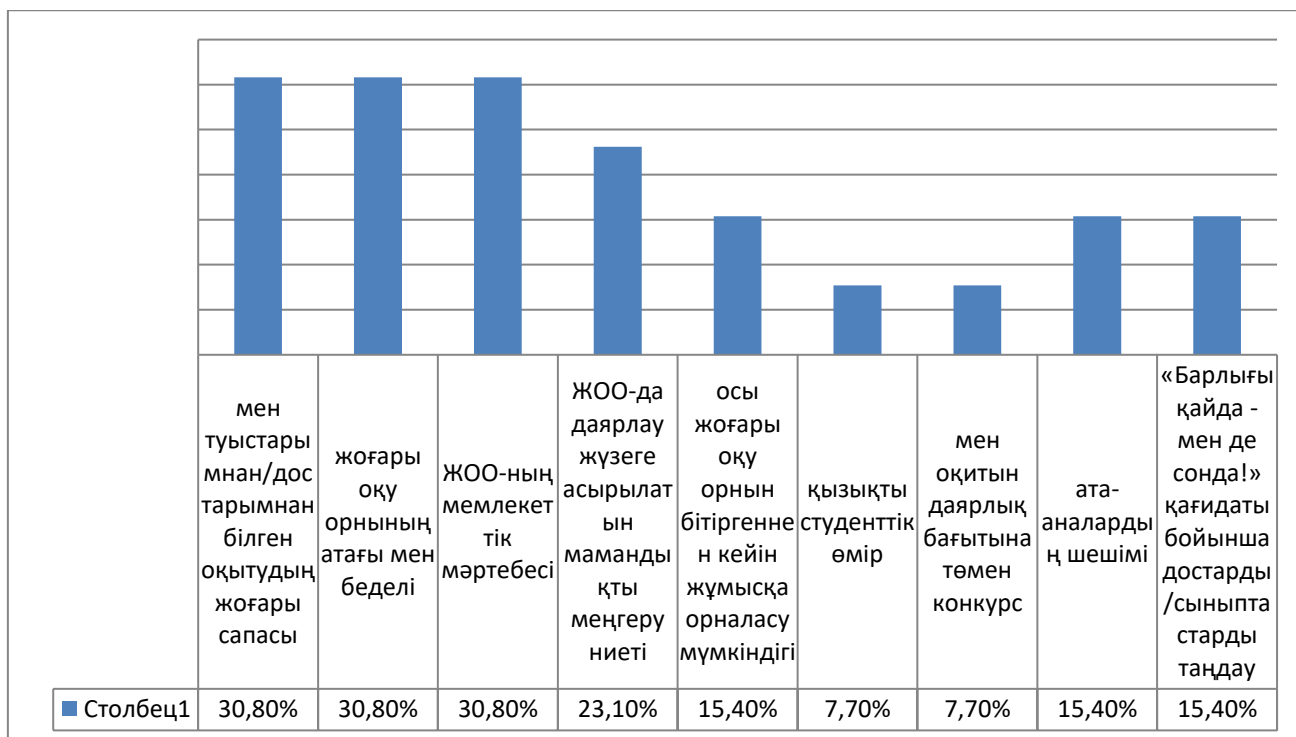
Респонденттердің гендерлік арақатынасы мынадай: 53,8% ерлер, ал 46,2% әйелдер.

1-сурет - Гендерлік арақатынас

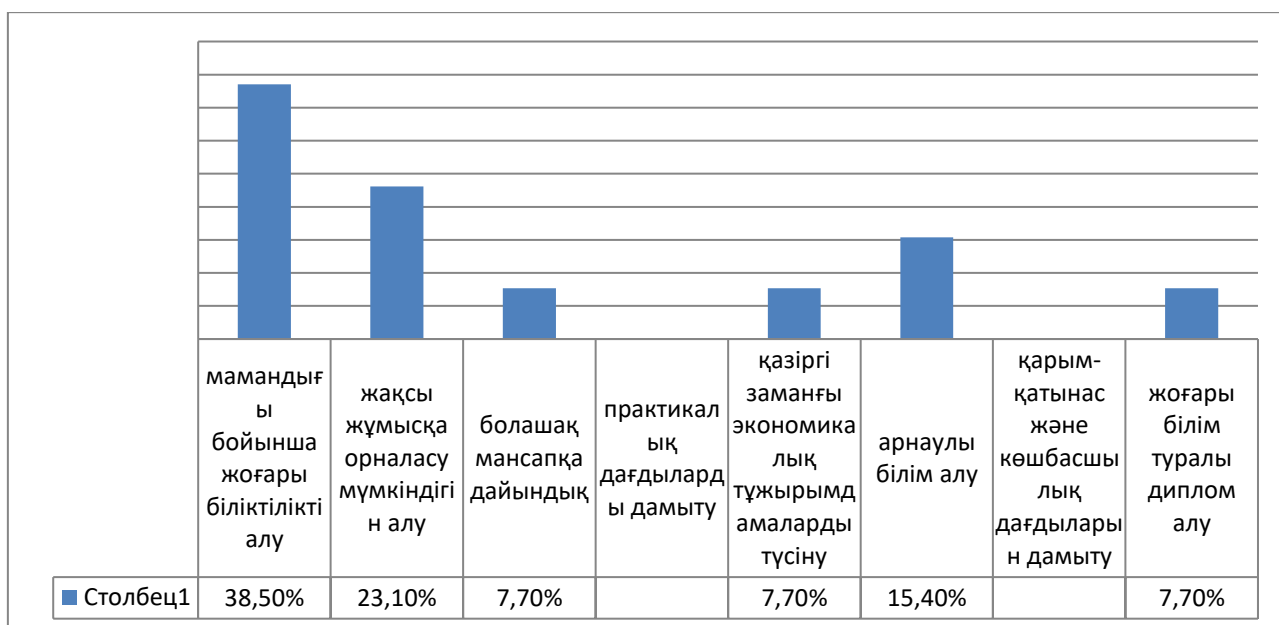
Диаграмма респонденттердің осы университетті таңдауының негізгі себептерін көрсетеді. Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, 30,8% дауыс бойынша мынадай факторлар жинады: Мен туыстарымнан/достардан білген оқытудың жоғары сапасы, ЖОО-ның атағы мен беделі, ЖОО-ның мемлекеттік мәртебесі.

Осы ЖОО-ны сұралғандар арасында таңдаудың негізгі себептері субъективті факторлар (ата-аналардың пікірі, достардың ықпалы) және прагматикалық пікірлер (оқыту сапасы және конкурстың төмендігі) болып табылады. Бұл ретте жоғары оқу орнының беделіне, мәртебесіне және жұмысқа орналасу мүмкіндігіне дауыс берудің болмауы университеттің имиджін жақсарту және оны талапкерлер арасында орналастыру жөніндегі жұмыстың қажеттілігін көрсетуі мүмкін (2-сурет).

2-сурет - «Неге Сіз біздің ЖОО-ны таңдадыңыз?»

3-суреттегі диаграмма студенттерді жоғары оқу орнында оқытудың неғұрлым маңызды мақсаттарын бейнелейді. Таңдалған мақсаттар студенттердің ЖОО-да оқуға ынталандыруы әртүрлі болуы мүмкін екенін көрсетеді.

3-сурет - «Жоғары оқу орнында оқудың ең маңызды мақсаттарын таңдаңыз»

Студенттердің өз болашағын түсінуі олардың болашақ кәсібі мен болашақ мансабын қалай көрсететініне байланысты. Сондықтан келесі сұрақ «Сіз өзіңіздің болашақ мамандығыңыздың мазмұнын жақсы түсінесіз бе?»

сауалнамасында студенттердің болашақ мамандығын түсінуін анықтау мақсатын қойды. Нәтижелер көрсеткендей, қатысушылардың басым көпшілігі өзінің кәсіби таңдауына сенімді және болашақ жұмыстың ерекшелігін жақсы білдіреді.

Мұндай бөлу кәсіптік бағдарлау жұмысын күшейту және студенттерді олардың кәсіптік жолының перспективалары туралы қосымша хабардар ету қажеттігін көрсетеді. Неғұрлым нақты деректер алу үшін респонденттердің іріктемесін кеңейту және одан әрі зерттеулер жүргізу ұсынылады (4-сурет).

4-сурет - «Сіз өзіңіздің болашақ мамандығыңыздың мазмұнын жақсы түсінесіз бе?»

Бүгінгі күні ақпараттың және оған қол жеткізудің, білім беру процесі студенттерін бағалау және оларға көрсетілетін білім беру қызметтерінің маңыздылығы соншалықты жоғары болғанда, олардың қажетті ақпараттық материалдармен қамтамасыз етілуіне үлкен ықпал етеді. «Сіз әртүрлі ақпараттық анықтамалықтармен қамтамасыз етілдіңіз бе?» деген сұраққа сауал жүргізілген студенттердің 84,6% -ы осындай анықтамалықтармен толық қамтамасыз етілген деп жауап берді. 7,7% -дан (1 адам) «барлық анықтамалықтар студенттерде жоқ» және «пакет академиялық топқа беріледі» нұсқаларын белгіледі.

Деректерді талдай отырып, оқу процесі параметрлерінің көпшілігі жоғары баға алғанын атап өтуге болады.

Бағдарламаның студенттердің күтулеріне сәйкестігі, оның мазмұны, өзектілігі және студенттердің алған білімдерін қолдану қабілеті сияқты аспектілер 5 балға бағаланды, бұл білім беру процесінің сапасына жоғары қанағаттанушылықты білдіреді.

«Материалдың қолжетімділігі» санатында неғұрлым төмен бағалар кездеседі, бұл оқу контентінің немесе оны беру әдістерінің қолжетімділігін

арттыру қажеттілігін көрсетуі мүмкін. Сондай-ақ, кейбір респонденттер «Бағалаудың объективтілігін» және «Құрметпен қарау» ең жоғары баллдан төмен бағалады, бұл бағалау жүйесіне және оқытушылармен өзара іс-қимылға белгілі бір ескертулердің бар екенін көрсетеді.

Тұтастай алғанда, сауалнама нәтижелері студенттердің оқу процесін оң қабылдағанын көрсетеді, алайда анықталған ескертулер білім беру қызметтерін одан әрі жетілдіру үшін негіз бола алады.

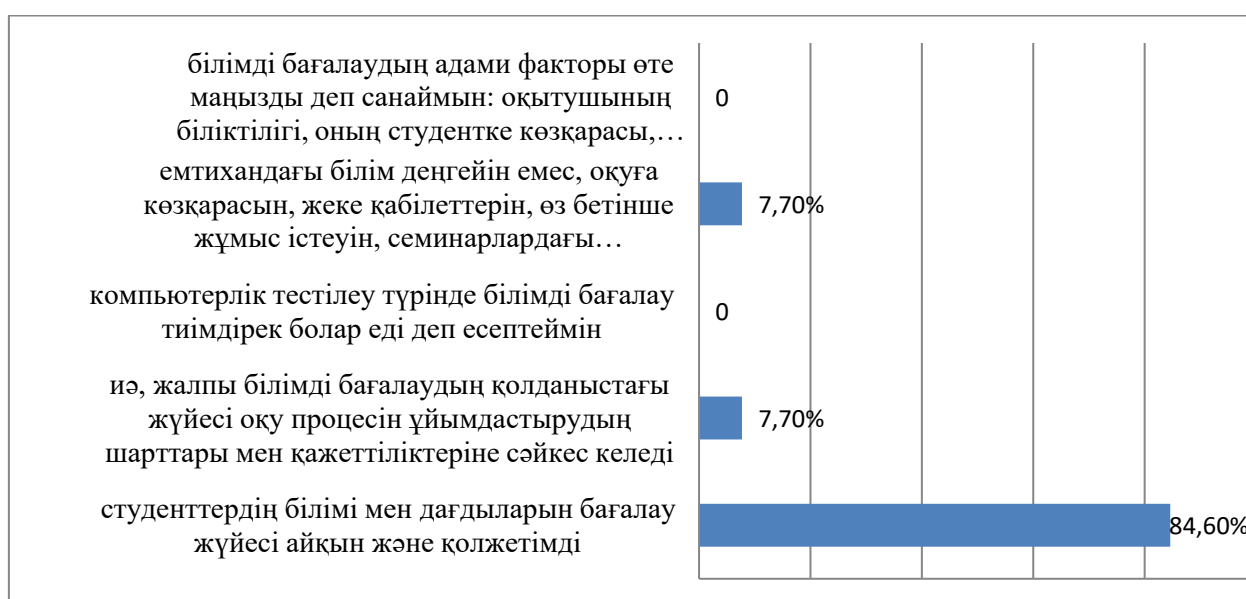
Кесте- 1. Студенттердің университет туралы пікірлерін нақтылау

Көрсеткіш	Балл					
	5	4	3	2	1	0
Оқытушы баяндайтын ақпараттың пәннің тақырыбына сәйкестігі	92,3%		7,7%			
Зертханалық-практикалық сабақтардың қазіргі заманғы жабдықтармен жарактандырылуы	84,6%	7,7%	7,7%			
Сабақта оқытылатын оқу бағдарламалары мазмұнының өзектілігі мен қажеттілігі	84,6%	7,7%	7,7%			
Оқытушының оқу үдерісінде студенттерді қызықтыра білуі	84,6%		15,4%			
Өндірісте практикадан өтудің қолжетімділігі, оның тиімділігі	69,2%	15,4%	7,7%	7,7%	7,7%	
Студенттерге белгілі критерийлер бойынша студенттердің білімін бағалаудың объективтілігі және ашықтығы	76,9%	7,7%	7,7%	7,7%	7,7%	
Оқыту нәтижесі ретінде құзыреттердің қалыптасуын бағалау үшін бақылау әдістері мен нысандарын пайдалану	92,3%		7,7%			
ПОҚ, қызметкерлер, ЖОО әкімшілігі тарапынан студенттерге құрметпен қарау	76,9%	7,7%	7,7%	7,7%		
Студенттерді қолдаудың тиімді қызметтерінің болуы	84,6%		7,7%		7,7%	

Ұсынылған деректерге сәйкес, респонденттердің 76,9% -ы «Толық қанағаттанамын» нұсқасын, ал 23,1% -ы «ішінара қанағаттанамын» нұсқасын таңдады, бұл студенттердің білім сапасына, алған біліміне және оларды одан әрі қолдану перспективаларына абсолюттік қанағаттануы туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді.

Теріс және бейтарап бағалардың болмауы студенттердің оқу процесінде елеулі қиындықтарға ұшырамайтынын және ЖОО-да оқуды тиімді деп есептейтінін көрсетеді.

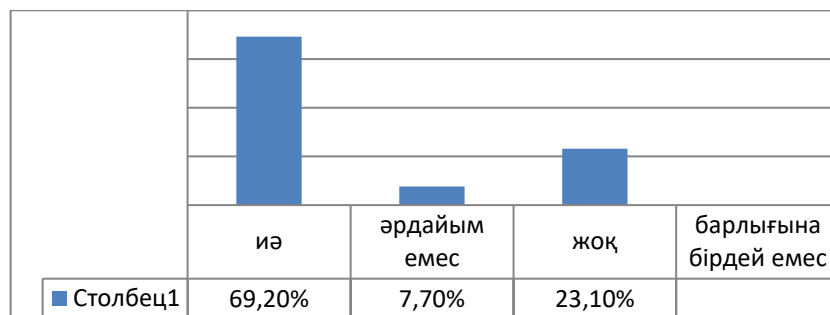
Кез келген ұйым үшін оның мүшелерінің ондағы орын алған процестер мен қатынастарды әділ деп есептеуі өте маңызды. Студенттер үшін бағаның объективті болуы және студенттің күшті және әлсіз жақтарын көрсетуі маңызды. Және «Сіз білімді бағалаудың қазіргі жүйесі жеткілікті түрде объективті және әділ, түсінікті және түсінікті деп есептейсіз бе?» деген сұраққа жауаптар респонденттердің 84,6% студенттердің білімі мен дағдыларын бағалау жүйесін түсінікті, қолжетімді және объективті деп санайды деген қорытындыға келуге мүмкіндік береді. Бұл қолданыстағы бағалау тетігіне деген сенімнің жоғары деңгейін, оның ашықтығын және студенттердің үміттеріне сәйкестігін көрсетеді.

5-сурет - «Сіз білімді бағалаудың қазіргі жүйесі түсіну үшін жеткілікті түрде объективті және әділ, қолжетімді және айқын деп есептейсіз бе?»

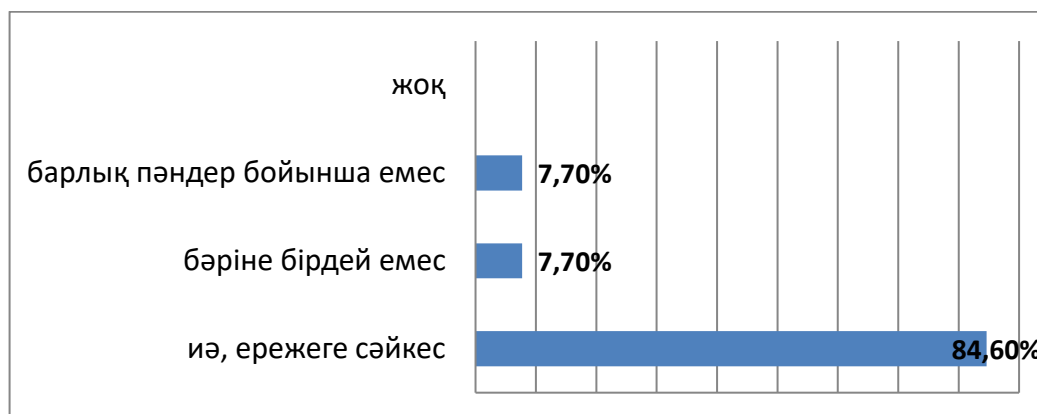
ЖОО-да жағымды ахуал қалыптастыру үшін студенттердің әлеуметтік қолдауды сезінуі өте маңызды. «Сізді ЖОО әкімшілігі студенттерге әлеуметтік қолдау көрсету туралы хабардар ете ме?» деген сұраққа жауаптар, сондай-ақ респонденттердің жартысынан көбі ЖОО әкімшілігінен жеңілдіктер, гранттар және материалдық көмек сияқты студенттерді әлеуметтік қолдау шаралары туралы ақпарат алатынын растады. Алайда қатысушылардың екінші жартысы мұндай ақпаратты мүлдем алмайтынын немесе оның жеткіліксіз қолжетімділігімен бетпе-бет келетінін атап өтті.

Бұл студенттерді ақпараттандыруды жақсарту қажеттігін көрсетеді, мүмкін, таратулар, ресми ресурстардағы хабарландырулар немесе әкімшілікпен тақырыптық кездесулер сияқты коммуникацияның қосымша арналары арқылы (6-сурет).

6-сурет - «ЖОО әкімшілігі студенттерге әлеуметтік қолдау көрсету туралы Сізді хабардар етеді ме?»

Студенттердің қабілеттері сараланған. Соның салдарынан барлық студенттер академиялық талаптарды ойдағыдай орындай алмайды. Сондықтан студенттердің үлгерім бөлігін оқыту сапасын арттыруға ықпал етіп қана қоймай, академиялық талаптарды әрдайым орындай алмайтын студенттерге жүйелі түрде қолдау көрсету өте маңызды. Студенттер мұндай бағдарламаның бар екенін біледі. Бұл сауалнамаға қатысушылардың жауаптарымен расталды, бұл ЖОО-ның белгіленген ережелеріне сәйкес келетін тиімді қолдау жүйесінің бар екенін айғақтайды.

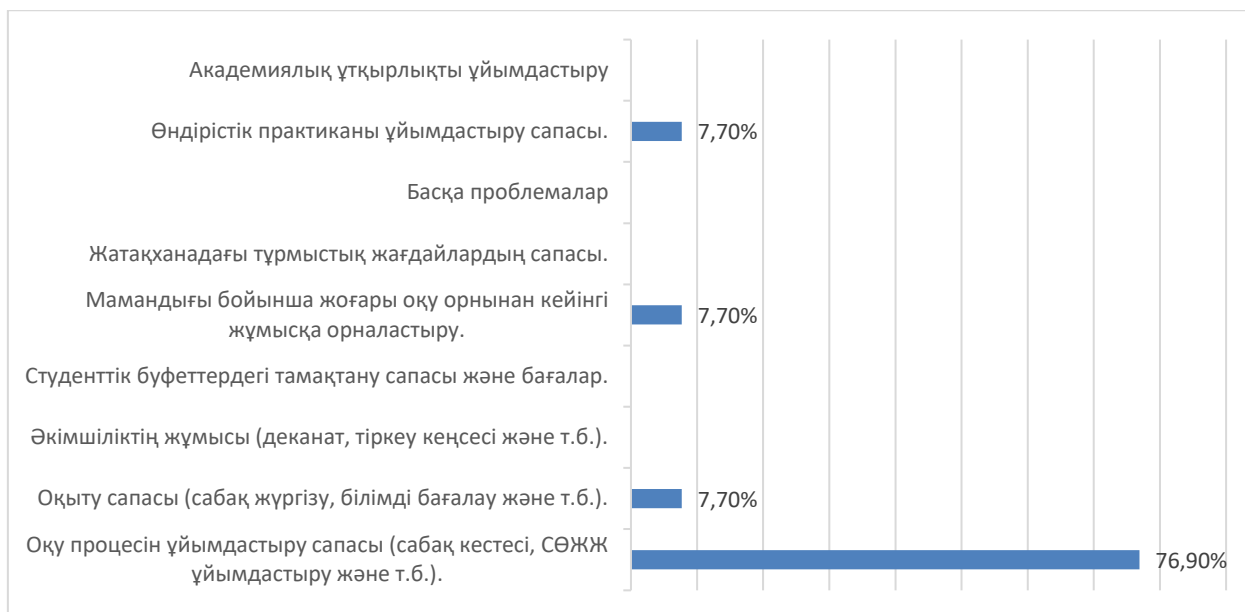

7-сурет - Академиялық талаптарға сай келмейтін студенттерге академиялық көмек көрсету

Қазіргі уақытта қазіргі заманғы стандарттарға сәйкестікке үміткер кез келген жоғары оқу орны әлемдік білім беру процестеріне интеграцияланған болуы тиіс. Және университеттің сауалнамаға қатысқан студенттерінің 100%-ы университеттің халықаралық байланыстары олардың академиялық ұтқырлыққа деген ниеттерін іске асыруға жеткілікті деп санайды.

ЖОО басшылығы студенттерді толғандыратын проблемаларды үнемі қадағалап отыруы қажет. Студенттік жастардың негізгі проблемалары мен басымдықтарын нақтылау мақсатында респонденттерге мынадай сұрақ қойылды: «Студенттік проблемалардың қайсысы Сізді әсіресе алаңдатады?» Оған жауаптардың үш нұсқасына дейін белгілеуге болады (8-сурет).

Ұсынылған деректердің негізінде студенттерді оқу процесін ұйымдастыру сапасы алаңдатады деген қорытынды жасауға болады.

8-сурет - «Студенттік проблемалардың қайсысы Сізді ерекше алаңдатады?»

Сауалнама мәліметтеріне сүйенсек, университет студенттері күні бойы интернетке толық және тегін қол жеткізе алады. Бұл оқу процесіне, зерттеу қызметіне және коммуникацияға ықпал ететіндіктен оң фактор болып табылады. Алайда қосылыстың сапасы, оның тұрақтылығы мен жылдамдығы туралы мәселе ашық күйінде қалып отыр. Сондай-ақ, интернеттің барлық оқу ғимараттары мен жатақханаларда қолжетімді екенін, сондай-ақ белгілі бір ресурстарды пайдалануға шектеулер бар-жоқтығын анықтау маңызды. Осы сұрақтарға жауаптар ықтимал проблемаларды анықтауға және студенттер үшін жағдайды жақсартуға көмектеседі.

Студенттердің білім сапасы туралы пікірі екі құрамдас бөліктен тұрады: тікелей оқу процесі және оны қолдайтын шаралар. Респонденттер білім беру процесін сүйемелдеуді 5 балдық шкала бойынша бағалады. Көптеген санаттар жоғары баға (5 балл) алды, бұл студенттердің білім беру процесін оң қабылдағанын көрсетеді.

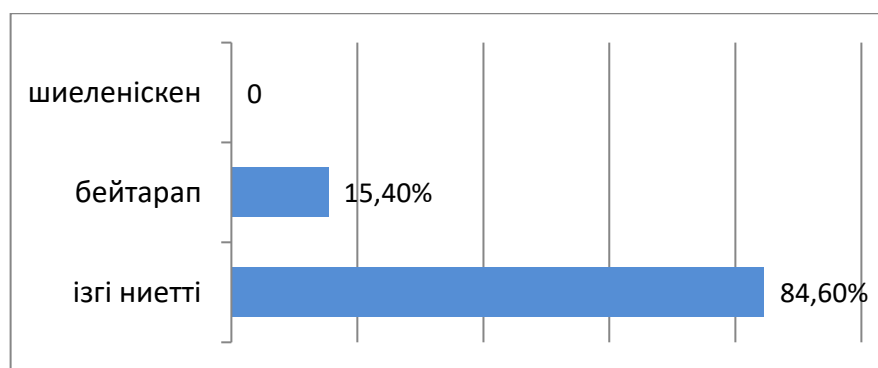
Жалпы, білім беру жүйесі оң бағаланады, бірақ әкімшіліктің назарын талап ететін бағыттар бар, әсіресе жарақтандыру, студенттік өзін-өзі басқару және мансаптық қолдау мәселелерінде.

Кесте- 2. Білім беру процесін сүйемелдеу нәтижелері

Көрсеткіш	Балл					
	5	4	3	2	1	0
Ақпараттық қамтамасыз ету (оқу, ғылыми, сабақтан тыс іс-шаралар туралы ақпарат)	84,6%	7,7%	7,7%			

Компьютерлік технологияларға қол жеткізу	76,9%	7,7%	15,4%			
Кітапхананы жарақтандыру және толықтыру (әдістемелік және оқу әдебиетін қамтамасыз ету)	76,9%	7,7%	15,4%			
Аудиторияның жайлылығы	76,9%	15,4%	7,7%			
Оқу жүктемесін біркелкі бөлумен ыңғайлы кесте	84,6%	7,7%	7,7%			
Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету (оқулықтар, оқу құралдары)	84,6%	7,7%	7,7%			
Электрондық жеткізгіштердегі оқу материалдарының қолжетімділігі	84,6%	7,7%	7,7%			
Консультациялық қамтамасыз ету (оқу, кәсіптік және жеке басының проблемаларын шешуге көмек көрсету)	92,3%		7,7%			
Асхананың жұмысы	76,9%	15,4%	7,7%			
Медициналық кабинеттің жұмысы	84,6%	7,7%	7,7%			
ЖОО түлектерін жұмысқа орналастыруды ұйымдастыруға жәрдемдесу	76,9%	15,4%	7,7%			

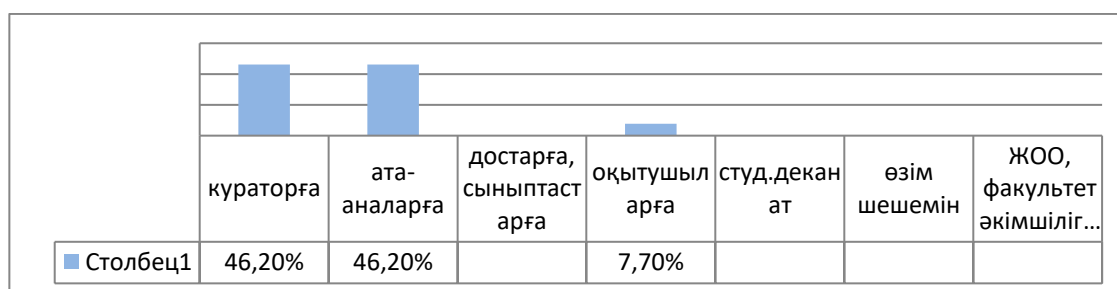
Респонденттердің 84,6% ЖОО-дағы моральдық-адамгершілік ахуалды тілектестік ретінде бағалады. Бұл университеттегі қолайлы әлеуметтік ортаның, студенттер, оқытушылар мен әкімшілік арасындағы жанжалдардың және оң қарым-қатынастардың жоқтығын көрсетеді. Бейтарап және қызу бағалардың болмауы студенттердің оқу процесінің осы аспектісіне қанағаттануының жоғары деңгейін көрсетеді (9-сурет).

9 -сурет - Моральдық-психологиялық атмосфераның жай-күйі

Оқуға байланысты проблемаларды және оларды шешу тәсілдерін нақтылау үшін респонденттерге «Оқуға байланысты қандай да бір проблемалар қашан пайда болады?» деген сұрақ қойылды. (10-сурет). Респонденттер өз қалауларын екі нұсқа арасында біркелкі бөлді:

- 46,2% ата-анасынан көмек сұрайды.
- 46,2% кураторға жүгінеді.

10 - сурет - Оқуға байланысты қандай да бір проблемалар пайда болғанда бірінші кезекте кімге жүгінесіз?

ЖОО оқытушыларының сапасы кез келген ЖОО-ның білім беру қызметтерінің сапасын шешуші түрде айқындайды. Студенттердің өз оқытушыларының деңгейіне деген көзқарасын анықтау үшін оларға мынадай сұрақ қойылды: «Университеттің оқытушылар құрамын жалпы қалай бағалайсыз?». Жауаптар студенттердің басым көпшілігі университеттің оқытушылар құрамын «Өте жақсы» деген бағамен бағалайтынын көрсетеді. Бұл білімге, объективтілікке, оқыту сапасына және сабақ жүргізе білуіне жоғары қанағаттанушылықты білдіреді. Теріс бағалар жоқ немесе аз, бұл оқытушылардың жоғары кәсібилігін растайды. Бағалар әртүрлі критерийлер бойынша біркелкі бөлінген, бұл оқытушылардың жұмысын студенттердің теңгерімді қабылдауын көрсетеді.

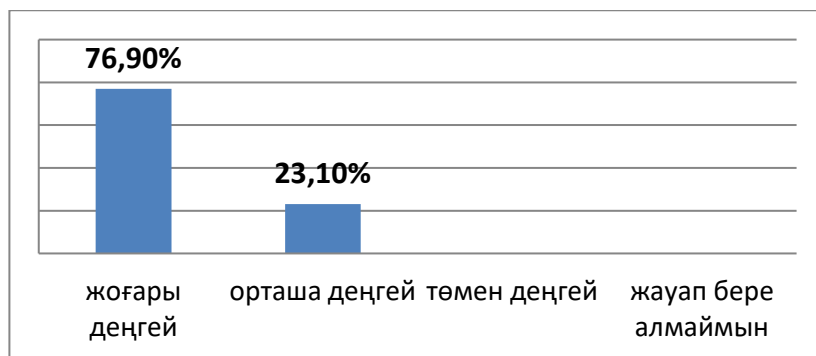
Оқытудың ағымдағы деңгейін ұстап тұру үшін оқыту әдістемесін жетілдіруді жалғастыру және студенттердің кері байланысын ескеру маңызды. Қосымша сауалнамалар жақсартуды талап ететін нақты аспектілерді анықтауға көмектеседі. Жалпы алғанда, нәтижелер оқытушылар құрамының жоғары деңгейін растайды, алайда одан әрі даму үшін ықтимал нүктелік жақсартуларға назар аудару керек.

3-кесте – «Сіз жалпы оқытушылар құрамын қалай бағалайсыз?»

Көрсеткіш	Үздік	Жақсы	Қанағаттанарлық	Қанағаттанарлықсыз
Білімі, біліктілігі	84,6%	7,7%	7,7%	
Бағалаудың объективтілігі	84,6%	7,7%	7,7%	
Зерделенетін материал тақырыбында пікірталас өткізу	84,6%	7,7%	7,7%	
Дәріс материалдарын анық, түсінікті ұсыну	84,6%	7,7%	7,7%	
Затқа қызығушылықты тудыру және қолдау білігі	84,6%	7,7%	7,7%	
Оқытудың қазіргі заманғы инновациялық технологияларын меңгеру	84,6%	7,7%	7,7%	
Оқытушының Ар-намыс кодексін, әдебін сақтау	84,6%	7,7%	7,7%	

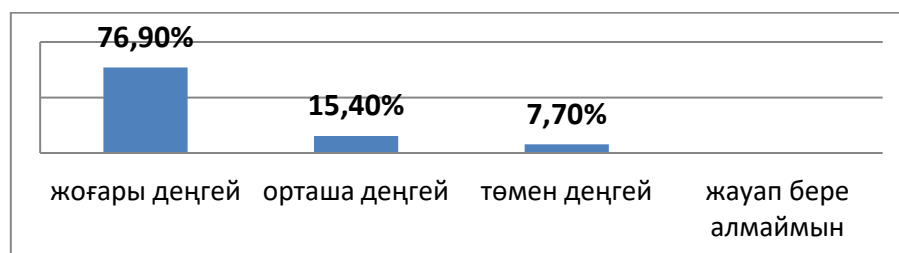
Оқытушылардың сапасын нақтылау үшін студенттерге олардың кәсіби деңгейін бағалау ұсынылды. Біздің ЖОО оқытушыларының кәсіби деңгейін бағалау үшін респонденттер жауаптың төрт нұсқасынан таңдауы керек еді: жоғары, орташа, төмен және жауап беруге қиналамын. «Сіз университет оқытушыларының кәсіби деңгейін қалай бағалайсыз?» деген сұраққа жауаптардың бөлінуі, респонденттердің 100% университет оқытушыларының кәсіби деңгейін жоғары деп бағалайды. Бұл студенттердің оқытушылар құрамының құзыретіне және олардың педагогикалық дағдыларына толық сенуін куәландырады. Орта, төмен және белгісіз бағалардың болмауы білім алушылардың оқыту сапасына қанағаттануының жоғары деңгейін растайды. Мұндай нәтиже оқытушылардың өз салаларында терең білімге ие болып қана қоймай, оларды студенттерге тиімді беретінін көрсетеді. Бұдан әрі аталған деңгейді ұстап тұру, оқытудың жаңа әдістемелерін енгізу және оқытушылар құрамының кәсіби дамуының жоғары стандарттарын сақтау ұсынылады.

Университетте көрсетілетін білім беру қызметтерінің сапасына қанағаттану студенттердің өз мамандықтары бойынша теориялық даярлық деңгейі туралы жауаптарымен де расталады. «Сіз мамандық бойынша Сіздің теориялық даярлығыңыздың деңгейін қаншалықты жоғары бағалайсыз?» деген сұраққа респонденттердің 76,9% -ы мамандық бойынша өздерінің теориялық даярлығының деңгейін жоғары, ал қалған 23,1% -ы орташа деп бағалайды. Бұл студенттердің алған теориялық білімдеріне толық қанағаттанатынын көрсетеді. Төмен бағалар мен жауап беруде қиындықтардың жоқтығы бағдарламаның студенттердің талаптарына сәйкес келетінін көрсетеді, алайда жақсартуға арналған кеңістік бар. Қанағаттану деңгейін арттыру үшін оқытудың практикалық құрамдас бөлігін күшейтуге, қосымша түсіндіру сабақтарын енгізуге немесе теориялық материалды беруді жақсартуға болады (11-сурет).

11 - сурет - «Сіз мамандық бойынша теориялық даярлығыңыздың деңгейін қаншалықты жоғары бағалайсыз?»

Респонденттер «Сіз жоғары оқу орнында оқитын мамандық бойынша Сіздің практикалық даярлығыңыздың деңгейін қаншалықты жоғары бағалайсыз?» деген сұраққа да ұқсас жауаптар берді, респонденттердің 76,9% өздерінің практикалық даярлығының деңгейін жоғары, ал 15,4% - орташа деп бағалайды. Бұл студенттердің жартысы оқу процесінде алған практикалық дағдыларына қанағаттанатынын көрсетеді, алайда екінші жартысы дайындық жақсы болар еді деп есептейді. Қанағаттану деңгейін арттыру үшін практикалық-бағдарланған сабақтарды күшейту, тағылымдама мүмкіндіктерін кеңейту және білім беру процесіне нақты кейстерді көбірек енгізу ұсынылады. (12-сурет).

12 сурет - «Сіз мамандық бойынша практикалық даярлығыңыздың деңгейін қаншалықты жоғары бағалайсыз?»

Ең маңызды білім беру қызметтерінің бірі - студенттердің кәсіптік практикасын ұйымдастыру болып табылады. Университет менеджменті мен оқытушылары жүйелі түрде қабылдайтын кәсіптік практиканы ұйымдастыру жөніндегі жүйелі шаралар өз нәтижелерін береді. Мұны студенттердің «Кәсіптік практикаларды ұйымдастыру мен өткізу Сізді қанағаттандыра ма?» деген сұраққа берген жауаптары растайды. 92,30% респонденттердің кәсіби практикаларды ұйымдастыруға және өткізуге ерекше наразылықтары жоқ. Бұл студенттердің оқу процесінің осы аспектісіне қанағаттануының жоғары дәрежесін көрсетеді. Теріс пікірлердің болмауы практиканың студенттердің үміткерлеріне сәйкес лайықты деңгейде ұйымдастырылғанын көрсетеді. Алайда жүйені одан әрі жетілдіру үшін практикалық орындар санын кеңейту, теория мен практика арасындағы байланысты тереңдету, сондай-ақ практикалық базаларды таңдауға неғұрлым дербестендірілген тәсілді енгізу мүмкіндігін қарастыруға болады (13-сурет).

13 сурет – «Кәсіптік практикаларды ұйымдастыру мен өткізу Сізді қанағаттандыра ма?»

Студенттердің негізгі жұмысы - олардың оқуы. Алайда оларды басқа да мәселелер толғандырып отыр. Сондықтан студенттердің білім беру қызметтерінің сапасына қанағаттануы көп жағдайда олардың ЖОО шеңберіндегі сабақтан тыс өміріне байланысты. Олардың қызметінің осы саласын нақтылау үшін оларға «Сіз университеттің сабақтан тыс қызметіне қатысасыз ба?» деген сұрақ қойылды. Респонденттердің жауаптары студенттердің университеттің сабақтан тыс қызметіне қатысу деңгейін көрсетеді. Кестеге сәйкес, қатысатын және қатыспайтын студенттер саны барлық санаттар бойынша (студенттік бірлестіктер, шығармашылық, жұмыс, волонтерлік, спорт, іс-шаралар) шамамен бірдей. Бұл сабақтан тыс белсенділік студенттердің бір бөлігін ғана тартатынын, ал екінші жартысы қатысуға мүдделі еместігін немесе кедергілермен бетпе-бет келетінін білдіреді.

Тартуды арттыру үшін:

Оқудан тыс қызметтің мүмкіндіктері туралы студенттерді ақпараттандыруды жақсарту.

Оқумен үйлесімді қатысудың икемді форматтарын ұсыну.

Неғұрлым кең аудиторияның мүдделерін ескеретін іс-шаралар ұйымдастыру.

Егер университет тартылған студенттер санын ұлғайтуға мүдделі болса, белсенді студенттердің қатысуына не кедергі келтіретінін түсіну және осы кедергілерді жою маңызды. Егжей-тегжейлі нәтижелер 4-кестеде берілген.

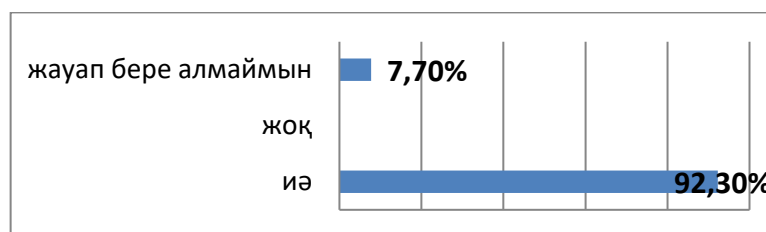
4-кесте. Университеттің сабақтан тыс қызметіне қатысу

Көрсеткіш	Иә	Жоқ
Студенттік ғылыми конференцияларда	69,2%	30,8%
Шығармашылық клуб-студияларда	61,5%	38,5%
Қызығушылықтары бойынша үйірмелер, секциялар жұмысында	53,8%	46,2%
Саяси іс-шараларда	53,8%	46,2%
Спорттық іс-шараларда	61,5%	38,5%
Студенттер кеңесінің отырыстарында	53,8%	46,2%

Адамдар идеалсыз өмір сүре алмайды. Студенттер үшін өз университеті туралы идеалды түсінік болуы өте маңызды. Өзінің альма-матері туралы

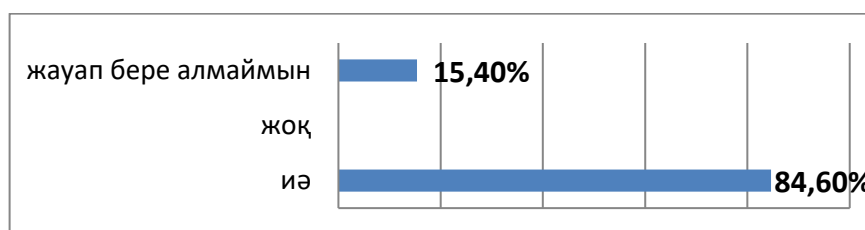
түсініктің олардың мінсіз университет туралы түсінігімен қалай арақатынасына олардың ұсынатын білім беру қызметтерінің сапасына қанағаттануы ғана емес, сонымен қатар олардың өз өміріне жалпы қанағаттануы да байланысты. Және респонденттердің 100% -ы өз ЖОО-лары олардың сапалы жоғары білім туралы түсініктеріне сәйкес келеді деп есептейтіні өте жақсы. Бұл студенттердің білім беру процесіне қанағаттануының жоғары деңгейін айғақтайтын оң индикатор. Алайда, неғұрлым объективті бағалау үшін студенттерді неғұрлым кең іріктеуде сауалнама жүргізуді, жоғары бағалауға ықпал ететін нақты факторларды талдауды (мысалы, оқыту сапасы, инфрақұрылым, тағылымдама бағдарламалары), сондай-ақ ықтимал өзгерістерді қадағалау үшін уақыт өте қанағаттанушылық динамикасының мониторингін қарастыруға болады.

Егер жоғары оқу орны қанағаттанушылықтың осындай жоғары деңгейін ұстағысы келсе, күшті жақтарын дамытуды жалғастыру және жақсарту үшін әлеуетті салаларды ескеру маңызды.

14 сурет - «Жоғары оқу орнының жоғары білім идеалы туралы Сіздің пікіріңізге сәйкестігі?»

Сауалнама соңында студенттердің ЖОО таңдауына деген көзқарасын анықтау үшін оларға «Егер ЖОО-ға қайта түсу мүмкіндігі болса, Сіз осы ЖОО-ны қайта таңдайсыз ба?» деген қорытынды сұрақ қойылды. Ол біздің студенттердің жоғары оқу орнына деген адалдығының жоғары деңгейін анықтауға мүмкіндік берді. Егер респонденттердің 84,6% қайта оқуға түсу мүмкіндігі болса, осы ЖОО-ны таңдаған болар еді. Бұл студенттердің өз оқу орындарына қанағаттанушылығының жоғары дәрежесін көрсетеді. Мұндай нәтиже білім беру бағдарламаларының сапасына, оқытушылар құрамының кәсібилігіне, қолайлы оқу ортасына немесе басқа да факторларға байланысты болуы мүмкін. Алайда, неғұрлым объективті бағалау үшін қосымша зерттеулер жүргізу, мысалы, ЖОО таңдау себептерін талдау, негізгі артықшылықтар мен ықтимал өсу нүктелерін анықтау пайдалы.

15-сурет - «Егер ЖОО-ға қайта түсу мүмкіндігі болса, Сіз осы ЖОО-ны қайта таңдайсыз ба?»

Негізгі қорытындылар:

1. Деректерді талдау көрсеткендей, сайлаудың басым бөлігі жауаптың төрт нұсқасын жинады: «ЖОО-да даярлық жүргізілетін мамандықты меңгеру ниеті»; «Оқытудың жоғары сапасы»; «ЖОО-ның атағы мен беделі», «ЖОО-ның мемлекеттік мәртебесі»

2. Студенттердің көпшілігі «мамандығы бойынша жоғары біліктілікке ие болуды» мақсат етіп қояды. Олар сондай-ақ «жоғары білім туралы диплом алу» және «болашақта жұмысқа орналасу мүмкіндігі» сияқты жауаптардың нұсқаларына көбірек басымдық берді.

3. Респонденттердің негізгі бөлігі өзінің болашақ кәсібі туралы нақты түсінікке ие. Алайда, жалпы алғанда, өзінің болашақ кәсібі туралы түсініктің жақсы көрсеткіші болғанымен, студенттердің төрттен біріне жуығы өзінің болашақ кәсібінің мазмұнын түсінуде немесе оны дұрыс таңдауда қиындық көріп отырғанына назар аудару қажет.

4. Респонденттердің көпшілігі университет көрсететін қызметтерді жоғары бағалады. Университет ұсынатын білім беру қызметтерінің сапасына оң бағалардың басым болуының негізділігін респонденттердің «Сіз өз оқуыңыздың нәтижелеріне қаншалықты қанағаттанасыз?» деген сұраққа жауаптары растады. Бұл сұраққа жауап берген студенттердің көпшілігі оқу нәтижелеріне толығымен қанағаттанатынын атап өтті.

5. Респонденттердің көпшілігі студенттердің білімін бағалау жүйесін объективті және әділ, сондай-ақ түсінікті және түсінікті деп бағалайды деп санайды.

6. Студенттердің көпшілігі ЖОО әкімшілігімен көрсетілетін әлеуметтік қолдау мәселелері бойынша жақсы хабардар.

7. Университет студенттері университеттің халықаралық байланыстары академиялық ұтқырлық жөніндегі мақсаттарды іске асыру үшін жеткілікті деп санайды.

8. Респонденттердің көпшілігі Қазтұтынуодағы Қарағанды университетінде академиялық талаптарға сай келмейтін студенттерге академиялық көмек көрсетіледі деп санайды.

9. Респонденттердің жауаптары студенттердің көпшілігі өз оқытушыларын жоғары бағалайтынын көрсетеді. Бағалар арасында «өте жақсы» және «жақсы» деген бағалар басым. Бұл ретте бірінші бағалау айқын басымдыққа ие.

10. Респонденттердің көпшілігі кәсіптік практиканы ұйымдастыруға қанағаттанады.

Ұсынымдар:

1. Практикаға бағдарланған сабақтарды көбірек енгізу және тағылымдама мүмкіндіктерін кеңейту.
2. Студенттер үшін қолайсыздықтарды азайту үшін кестені жоспарлау жүйесін жақсарту.
3. Туындаған мәселелерді жедел шешу үшін студенттер мен әкімшілік арасындағы кері байланыс тетіктерін дамыту.

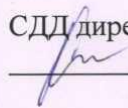
Әлеуметтанушы

Е.Ж.Есенгараев

КЕЛІСІЛДІ:

СДД директоры

С.Б. Глазунова